

خروجی‌های طرح جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور

سخنان دکتر یحیی فوزی جانشین رئیس پژوهشگاه در طرح جامع اعتلا

در پانزدهمین نشست کمیته علمی طرح (۱۳۹۸/۱۱/۱۳)

با یاد و نام خدا گزارشی مختصر از خروجی‌های طرح جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور را در این جلسه ارائه می‌کنم. گزارش مفصل در کارنامه دو سالانه طرح اعتلا که اخیراً منتشر شده است در سایت طرح اعتلا پژوهشگاه علوم انسانی نیز قابل دالود است. اما مباحث مهم آن به شرح زیر است:

۱- اصل و اساس طرح جامع اعتلا، پروژه‌های تحقیقاتی آن است که در قالب فاز صفر در حال اجرا است. تعداد خروجی‌های طرح اعتلا تاکنون ۱۸ پروژه تحقیقاتی خاتمه یافته است که برای چاپ به بخش انتشارات واگذار شده است و امیدواریم تا قبل از پایان سال بخشی از این طرح‌های تحقیقاتی در قالب کتاب آماده شود. همزمان حدود ۳۸ طرح نیز در حال اجرا توسط محققان و ۱۴ طرح نیز در کارگروه‌ها در حال ارزیابی و آماده‌سازی است.

۲- طرح‌ها در موضوعات متنوع در ۷ محور طرح جامع اعتلاء صورت گرفته است. بخشی از این طرح‌ها عمدتاً در قالب محور اشتغال و مهارت دانش‌آموختگان رشته‌های گوناگون علوم انسانی است، و محققان تلاش کرده‌اند رشته‌های مختلف علوم انسانی را از حیث مهارت‌افزایی و اشتغال دانش‌آموختگان مورد بحث و تحلیل قرار دهند و راهکارهای مناسب را برای بهبود آن ارائه دهند.

محور دیگر با عنوان نسبت علوم انسانی با دین، فرهنگ و جامعه موضوع بخش دیگری از طرح‌های پژوهشی است که به مسائلی همچون «اخلاق در زندگی کنونی»، «حکمت اسلامی و اعتلای علوم انسانی»، «تحول مفهوم پژوهش علمی»، «رویکرد میان فرهنگی در علوم انسانی»، «تلائم نظر و عمل در تلقی از علوم انسانی»، «جریان-شناسی تحول‌خواهان علوم انسانی در جهان اسلام»، «علوم انسانی کاربردی»، «ارتباط حوزه علمیه و علوم انسانی»، «نقش انجمن‌های علمی در گسترش علوم انسانی»، «نقش علوم انسانی در حل مسائل گوناگون اجتماعی» و... پرداخته‌اند. محور سوم طرح‌های تحقیقاتی بر موضوع نقش علوم انسانی در توسعه کشور متمرکز شده‌اند و در این ارتباط به الگوهای توسعه، الگوی توسعه اسلامی ایرانی، چالش‌های برنامه‌های توسعه و... پرداخته و راهکار ارتقاء نقش علوم انسانی در این موضوع را مورد مطالعه قرار داده‌اند. محورهای دیگر «نسبت علوم انسانی جدید با قدرت ملی و بین‌المللی» «نسبت علوم انسانی با صنعت، تجارت و فناوری» و «نسبت علوم انسانی با نهادهای اجرایی» است، که از نمونه پژوهش‌های انجام شده در این ارتباط به مباحثی همچون «ارزیابی رابطه ایجابی قدرت و پیدایش و تکوین علوم انسانی در غرب» «تاثیر جریان‌های بین‌المللی نظام قدرت بر علوم انسانی در ایران» «راهکارها و راهبردهای افزایش دیپلماسی علمی علوم انسانی در عرصه بین‌المللی» و... می‌توان اشاره کرد.

۳- یکی از خروجی‌های دیگر طرح جامع اعتلا، تعداد مقالات مستخرج از طرح‌های مذکور است. اهمیت این امر به این دلیل است که مقاله در واقع عصاره مباحث طرح‌ها است و می‌تواند رتبه علمی پژوهشگاه را افزایش دهد و نسبت به اصل پژوهش قابل دسترس‌تر است. در طرح اعتلا مجریان موظف‌اند دو یا سه مقاله علمی از طرح خود استخراج و چاپ کنند. که تاکنون حدود ۳۰ تا ۳۵ مقاله آماده شده است و بخشی از این مقالات در مجلات معتبر چاپ شده و برخی دیگر در حال چاپ است. امیدواریم تا آخر سال بخش متناهی مقاله به نام طرح اعتلا و به عنوان خروجی‌های طرح در دسترس علاقمندان قرار گیرد.

۴- خروجی دیگر طرح جامع اعتلاء، گزارش‌های راهبردی مستخرج از طرح‌ها است زیرا همه محققان موظف بودند که گزارش راهبردی از طرح‌ها استخراج کنند و ارائه دهند. تا بتوان اثرگذاری مناسبی از پژوهش‌ها اتفاق بیفتد و یافته‌های طرح‌ها در قالب گزارش‌های راهبردی، توصیه‌های سیاستی و... در اختیار مراکز اجرایی و سیاستگذاری قرار گرفته و کاربردی شود. به بیان دیگر گزارش‌های راهبردی می‌تواند اثربخشی عمل این پژوهش‌ها را نشان دهد و در اختیار ذینفعان و مراکز اجرایی قرار گیرد و نشان می‌دهد که این طرح را در کجا می‌توان استفاده کرد و چه مشکلی را می‌تواند حل کند و چگونه می‌تواند به حل مشکلات کشور کمک کند. و در واقع نقش اثربخشی علوم انسانی در حل مسائل کشور را نشان می‌دهد.

البته در کنار گزارش راهبردی که از طرح‌ها استخراج شده، گزارش‌های راهبردی دیگری نیز متناسب با نیاز مراکز خاص در یکی از کار گروه‌های طرح اعتلا انجام شده است و متناسب با خواست ذینفعان گزارش‌هایی ارائه شده است و گزارش‌ها و توصیه‌های سیاستی درباره مسائلی همچون: جمعیت، اشتغال و برخی مسائل کشور انجام شده که عناوین آنها کارنامه طرح اعتلا درج شده است.

۵- خروجی دیگر طرح‌ها، نشست‌های تخصصی فراتحلیل طرح‌ها است که سعی شده است تا با برگزاری مجموعه نشست‌هایی با شرکت محققانی که بر روی مسائل یک محور خاص کار می‌کنند، مجموعه پروژه‌های انجام شده در هر محور فراتحلیل شود و ضمن همگرایی و نزدیک کردن افق‌های طرح‌ها، به هم‌افزایی آنها کمک کرده و بهره‌برداری تجمیعی از آنها برای اهداف مورد نظر انجام گیرد. تا بتوان نتایج موثر و گزارش‌های راهبردی تاثیرگذاری را از مجموعه این طرح‌ها استخراج کرد. که اولین مجموعه این نشست‌ها برای حدود ۱۲ طرح انجام شده در خصوص مهارت و اشتغال دانش‌آموختگان علوم انسانی انجام شد و در حال نهائی شدن است و برنامه ریزی برای طرح‌ها در محورهای دیگر نیز در حال اجرا است.

۶- از خروجی دیگر طرح جامع اعتلا می‌توان به بحث ارتباط با ذی‌نفعان اشاره کرد. زیرا هدف اصلی همه این پروژه‌ها برای این بود که مشکلی را حل کند و با مراکز اجرایی یا مراکز سیاستگذاری و تصمیم‌سازی ارتباط برقرار کند و به همین دلیل اثربخشی علوم انسانی را نشان دهد. در این رابطه تماس‌هایی به طور مستقیم صورت گرفت و نیز با کمک مرکز کاربردی سازی اقداماتی انجام شد و در حال اجرا است. که با استقبال بعضی از مراکز قرار گرفت و این کار در حال توسعه است.

۷- خروجی دیگر طرح جامع اعتلا ترویجی سازی نتایج طرح‌ها است که به این منظور سایت طرح اعتلا و نشریه تخصصی طرح به فعالیت مشغولند و تلاش می‌کنند با ارائه گزارش و مصاحبه و گفتگو با محققان و صاحب‌نظران و همچنین توسعه مباحث مطروحه در طرح‌ها به ترویجی سازی نتایج کمک کنند همچنین در این راستا برنامه‌ریزی‌های مناسبی برای تقویت همکاری با شورای نقد متون انجام شده است تا از ظرفیت حضور اندیشمندان مختلف در این شورا استفاده شود و از آنها برای نقد و بررسی طرح‌ها و ترویج و توسعه و همکاری علمی استفاده لازم به عمل آید و هم افزایی مناسبی در راستای پیشبرد اهداف مشترک انجام شود.

۸- در مجموع امیدوارم که زحمات همه مسئولان، مدیران و محققان و اندیشمندان محترم همکار با طرح اعتلا بتواند برای حل مسائل کشور و جامعه کمک کننده باشد و مورد قبول خداوند متعال قرار گیرد و امیدواریم نتایج این اقدامات انجام شده بتواند در جامعه اثرگذار باشد و زمینه‌ساز موج مهمی در عرصه اثربخشی علوم انسانی در کشور شود.

